

הטרמפיט הניצחי

ופנים, עד כי רבים האמינו שאבנרי ותמיר יקימו תנועה פוליטית משותפת.

3. זיג: המישטר החדש

ב 1957 הקימו אורי אבנרי וכמה מדידיו גוף רעיוני שנקרא "הפעולה השמית", שפירסם תוכנית מפורטת לשינוי פני המדינה, בשם המישטר העברי. כעבור זמן הקיב תמיר גוף דומה משלו, שנקרא "המישטר החדש". הוא פירסם תוכנית ש"היתה מועתקת כמעט מילולית מהמישטר של אבנרי וחבריו, כאשר הוכיחהו על כך, השיב: "אין קופירייט על רעיונות". היו שני הבדלים מהותיים בין שני הגורמים ושני המיסמכים. ראשית: תמיר חש"מט מן המצע שלו כל סעיף של המישטר שניראה לו בלתי-פופולרי. למשל: הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל. אך המצע בכללותו היה "יוני", ומכוון נגד תנועת החרות. שנית: תמיר אסף לאירגונו החדש את כל הגורמות הפוליטיות שהיו מפורזות בשטח — עסקנים רוויזיוניסטיים וחוקים שסולקו על-ידי בגין, כמו אברהם וינשל, "מכובדים" פוליטיים סרי-ביית מסוגו של אליעזר ליבנה, ודומיהם. כמה אישים שהצטרפו בכנות, כמו הפרופסור ישעיהו ליבוביץ, נטשו את הגוף במהרה. מבחינות רבות דמתה שיטתו של תמיר ב-1959 לזו של ייאל ידן ב-1977.

תמיר התכוון להתייבב בראש רשימתו לבחירות לכנסת הרביעית. הוא כינס אסיפת-בחירות בקולנוע חוגרבי בתל-אביב, ושם הפליט לעבר אנשי חרות, שבאו להפריע לו: "אלוהים ירחם על המדינה אם אתם תגיעו לשלטון!"

אולם ברגע האחרון פחד להתייבב ל-בחירות. כתוצאה מכך התפרק "המישטר החדש" תוך זמן קצר, ורוב מנהיגיו הפכו, מאז ועד היום, אויבים מושבעים של תמיר.

4. זאג: חזרה לחרות

ב 1965 הסיק תמיר את הלקח, ור-הצטרף בשנית לתנועת-החרות, כא"שר הוא מבקש מחילה ממנחם בגין. הוב"טח לו מקום ריאלי בכנסת, ואכן נבחר לכנסת השישית כעסקן חרות וכנושאי-כלים של בגין. כינוי זה דבק בו מילולית, כי כאשר חזר בגין מחו"ל הקפיד תמיר לקבל את פניו במל"ה-תעופה, לישול את המיוזרות של המנהיג ולשאת אותן.

אולם נכונות זו לא נמשכה זמן רב. ביושבו בכנסת, כאיש הספסלים האחר-ריים של גח"ל (גוש-חרות-ליברלים, שקם ערב הבחירות) השקיף תמיר בקינאה גר-ברת על פעולתו של אבנרי, שנבחר כסיעת-יחיד ופיתח בכנסת שיטה פרלמנטרית חדשה, נמרצת ושופעת יוזמות. כשליצידו עומד אמנון זיכרוני. ההילה הפרלמנטרית שנקשרה לראשו של אבנרי, גם בע"ני יריביו ואויביו, לא נתנה לתמיר מנוח. כעבור שנה, בוועידת חרות, הרים את נס-המרד נגד המנהיג. הוא סבר כי הרוב יתייבב אחריי, ידית את בגין וימליך אר-תו תחתיו. אך הוא טעה בחשבון, ולפתע מצא עצמו במיעוט קטנטן, מבודה ומבודד בתנועתו, לצידו של אליעזר שוסטק.

5. זיג: המרכז החופשי

ב ראשית 1967 סילקה חרות את תמיר מסיעתה והוא נאלץ, באירצון ניכר, לכונן את עצמו כסיעה נפרדת. הוא ביקש את השם "הגוש החופשי", אך קיבל את השם "המרכז החופשי". עם פרישתו (או הפרשתה) מהרות, נק"טה סיעת המרכז החופשי קו יוני מובהק. היא האשימה את בגין ואנשיו בכך שדבקו בסיסמות שאבד עליהן הכלה, כמו ה"שאיפה לארץ-ישראל השלמה. היא הציגה את עצמה כגוף ליברלי, מתון, מוכן לפשר-רות, השואף לשלום עם הערבים.

שמואל תמיר לא ניראה מאושר.

לעיני המצלמה עמד מדוכדך ועגום, כשהוא מגסה — לשווא — להציג התלהבות כלשהי מן המעשה שעשה והיעתה. הוא סיים זיג נוסף במערכת הויג-זאג גים המזורה, המתווה, אצלו קו פוליטי. זה-יעתה חתם על הסכם, שעל-פיו י"א לץ להתפטר מן הכנסת ולוותר על סכום נכבד של קרוב לשני מיליון לירות, ש"המדינה עמדה לנדב לו לשם ניהול מערכת-הבחירות שלו. מכיוון שסכף זה נ"ק רק לסיעות המייצגות בכנסת היוצאת, ומחושב לפי מיספר חברי-הכנסת של ה"סיעה, יעבור כל הסכף הזה לחברי-הכנסת שנואיי-נפשו של תמיר.

גם בהלומות-הבלחות הנוראים ביותר שלו לא העלה שמואל תמיר על דעתו שהוא ימצא את עצמו במיפלגה אחת עם עמוס בן-גוריון, שאותו תיאר כסמל-השחיתות במישפט הגדול שבו הגן תמיר על שורת המתנדבים, במישפט-דיבה ש"הגיש נגדה עמוס בן-גוריון. רק סיוט מטורף עוד יותר יכול היה לזמן את תמיר יחד עם איטר הראל, מי שהיה הממונה על שירותי-הביטחון בתקופה שבה האשים תמיר את השירותים ברצח ישראל קסטנר, שנגדו ניהל את מישפטו הגדול השני. היו אלה רק שתיים מן הצפרדעים ש"נאלץ תמיר לבלוע השבוע, כאשר הצטרף ל"תנועה הדמוקרטית לשינוי" של ייגאל ידן, וקיבל את מרותו של מנהיג חדש. כל דרכו המפותלת של שמואל תמיר היתה כפופה לשתי תכונות-אופי, שאינן סובלות זו את זו: אי-היכולת לקבל את מרותו של מנהיג אחר, וחוסר אומץ-לב להיות נאמן לעצמו ולהתמודד בזירה הפוליטית לבדו.

המהלך של השבוע האחרון הוא המהפך השמיני בדרכו של תמיר, מאז נכנס לזירה הפוליטית לפני 28 שנים. אז חזר ממחנה-המעצר בקניה, שם נכלא על-ידי הבריטים כחבר פעיל (אך לא-לוחם) של אצ"ל. הוא בא ארצה סמוך להקמת המדינה, אך ב"ניגוד לבני-גילו לא הצטרף בן ה-24 ל"צה"ל, וישב בבית במשך השנה שבה התנהלו הקרבות המרים והעקובים-מדם שהובילו מאשדוד ומנגבה אל אל-עריש. אז החלה דרך ההתחטים של הויג-זאגים.

1. זיג: נערה-הפלא של בגין

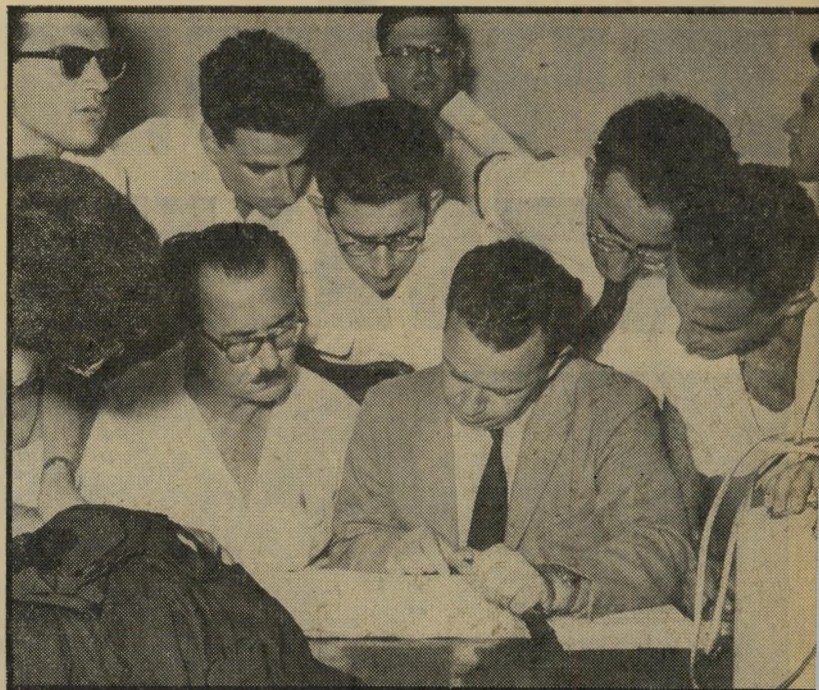
ת חידה הצטרף תמיר לתנועת-החרות, שהוקמה על-ידי מנחם בגין כדי לחסל את התנועה הרוויזיוניסטית, שבראשה עמד אז אליעזר שוסטק, מי שהיה לאחרי-מכן שותפו, ולאחר-מכן יריבו של תמיר במרכז החופשי.

בבחירות 1949 חיסל בגין את רשימת שוסטק והכניס סיעה גדולה לכנסת. תמיר לא נכנס, אך נילוה אל בגין במסעותיו בארצות-הברית ונחשב כילד-הפלא של בגין. אולם הוא לא יכול לחכות. במהרה הסתכסך עם בגין ועזר עליו את חמתו כאשר הציג, ב-1953, שבגין יחקה את בן-גוריון ו"ילך לשדה-בוקר".

2. זאג: ידיד, השולם הזה

כ עבור זמן קצר פרש תמיר מתנועת-החרות ופעל באופן עצמאי. הוא התרכז בכמה מישפטים סנסציוניים, וב"עיקר שני המישפטים שנודעו בשם "מישפט עמוס בן-גוריון" (למרות שעמוס היה התובע) ומישפט קסטנר (למרות שקסטנר היה רק עד במישפט). תמיר הפסיד, בסופו של דבר, בשניהם. אולם, איש לא שם לב לכך, כי קודם-לכן רכש לעצמו פירוטמת עצומה בבית-המישפט.

לשם כך נעזר תמיר בהעולם הזה, ש"עימו פעל בשיתוף-פעולה הדוק, בייחוד בפרשת עמוס בן-גוריון, שנחשפה לראשונה על-ידי "השבועון המסויים", וש"העולם הזה עמד במרכזו. במהלך שיתוף-הפעולה היומימי קיבל תמיר הרבה מ"עמדותיו של העולם הזה, בענייני חוץ

1956: תמיר (בעניכה) כפרקליט במישפט נגד עמוס בן-גוריון

1959: תמיר מנדה את חרות באסיפת "המישטר החופשי"

1965: תמיר כנושאי-מליון של מנחם בגין